

Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2019 року

Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2019 становила 234, у тому числі СК "life"¹ – 23 компанії, СК "non-life" – 211 компаній, (станом на 30.09.2018 – 285 компаній, у тому числі СК "life" – 31 компанія, СК "non-life" – 254 компанії). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так за 9 місяців 2019 року порівняно з аналогічним періодом 2018 року, кількість компаній зменшилася на 51 СК.

У порівнянні з 9 місяцями 2018 року на 5 686,6 млн грн (16,3%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій² збільшився на 4 760,9 млн грн (18,8%). Збільшення валових страхових премій відбулося майже по всіх видах страхування, а саме: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка") (збільшення валових страхових платежів на 1 694,4 млн грн (18,0%)); медичне страхування (збільшення валових страхових платежів на 1 027,9 млн грн (40,3%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (збільшення валових страхових платежів на 776,6 млн грн (25,4%)); страхування майна (збільшення валових страхових платежів на 618,1 млн грн (13,7%)); страхування життя (збільшення валових страхових платежів на 552,6 млн грн (20,2%)); страхування медичних витрат (збільшення валових страхових платежів на 546,7 млн грн (58,5%)); страхування вантажів та багажу збільшення валових страхових платежів на 133,4 млн грн (6,5%).

Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за 9 місяців 2019 року становила 74,3%, що на 1,5 в.п. більше в порівнянні з 9 місяцями 2018 року.

Протягом аналізованого періоду зменшилась кількість укладених договорів страхування на 3 723,3 тис. одиниць (або на 2,4%), при цьому на 5 611,3 тис. одиниць (або на 5,5%) зменшилась кількість договорів з обов'язкового страхування, в тому числі зменшилась кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків на транспорті на 6 005,0 тис. одиниць (або на 6,3%). Кількість укладених договорів з добровільного страхування збільшилась на 508,8 тис. одиниць (або на 1,0%), в тому числі збільшилась кількість укладених договорів страхування медичних витрат на 1 513,9 тис. одиниць (або 44,6%); зменшилась кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків на 2 027,5 тис. одиниць (або 7,1%).

¹ Скорочення: СК "Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування життя, СК "non-Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя.

² Чисті страхові премії (виплати) – розраховані як валові страхові премії (виплати) за мінусом частки страхових премій (виплат), які сплачуються перестраховикам-резидентам (компенсовані перестраховиками-резидентами).

Обсяг валових страхових виплат/відшкодування у порівнянні з 9 місяцями 2018 року збільшився на 1 090,8 млн грн (12,5%), обсяг чистих страхових виплат збільшився на 1 157,3 млн грн (13,7%). Зростання обсягів валових страхових виплат за 9 місяців 2019 року мало місце по таким видам страхування: автострахування (збільшення валових страхових виплат на 601,8 млн грн (14,0%)), медичне страхування (збільшення валових страхових виплат на 417,0 млн грн (28,4%)), страхування фінансових ризиків (збільшення валових страхових виплат на 62,2 млн грн (5,3%)), страхування медичних витрат (збільшення валових страхових виплат на 42,0 млн грн (18,8%)). Водночас, зменшилися валові страхові виплати зі страхування життя на 109,4 млн грн (20,4%), страхування майна – 63,5 млн грн (16,0%), страхування кредитів – 42,2 млн грн (66,5%).

Рівень валових виплат у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року зменшився на 0,8 в.п. та становив 24,3%. Рівень чистих страхових виплат станом на 30.09.2019 становив 31,9%, що менше на 1,4 в.п. у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року.

Високий рівень валових та чистих страхових виплат спостерігається з медичного страхування – 52,8% та 55,3%, за видами добровільного особистого страхування – 33,8% та 37,4%, за видами недержавного обов'язкового страхування – 37,5% та 38,2% (з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 43,6% та 43,7%) відповідно.

Операції вихідного перестрахування 9 місяців 2019 року у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року збільшилися з 11 718,5 млн. грн. до 12 930,7 млн. грн. за рахунок збільшення на 925,7 млн. грн. (9,8%) перестрахування в середині країни та на 286,5 млн. грн. (12,8%) операцій з перестрахування із страховиками-нерезидентами.

Страхові резерви станом на 30.09.2019 зросли на 4 828,1 млн грн (19,4%) у порівнянні з аналогічною датою 2018 року, при цьому технічні резерви зросли на 4 003,1 млн грн (25,4%), а резерви зі страхування життя зросли на 825,0 млн грн (9,1%).

У порівнянні з аналогічною датою 2018 року збільшились такі показники, як загальні активи страховиків на 7 482,4 млн грн (12,6%); активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів – 6 531,6 млн грн (17,1%).

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка

	9 місяців 2018	9 місяців 2019	Темпи приросту 9 місяців 2019/ 9 місяців 2018	
			млн грн	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць				
Кількість договорів, крім договорів з обов’язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	58 648,7	60 930,4	-	3,9
- зі страхувальниками – фізичними особами	55 034,2	56 015,2	-	1,8
Кількість договорів з обов’язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	94 663,8	88 658,8	-	-6,3
Страхова діяльність, млн грн				
Валові страхові премії	34 875,3	40 561,9	5 686,6	16,3
Валові страхові виплати	8 754,8	9 845,6	1 090,8	12,5
Рівень валових виплат, %	25,1	24,3	-	-
Чисті страхові премії	25 388,5	30 149,4	4 760,9	18,8
Чисті страхові виплати	8 467,0	9 624,3	1 157,3	13,7
Рівень чистих виплат, %	33,3	31,9	-	-
Перестраховування, млн грн				
Сплачено на перестраховування, у тому числі:	11 718,5	12 930,7	1 212,2	10,3
- перестраховикам-резидентам	9 486,8	10 412,5	925,7	9,8
- перестраховикам-нерезидентам	2 231,7	2 518,2	286,5	12,8
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	1 288,9	1 285,8	-3,1	-0,2
- перестраховиками-резидентами	287,8	221,3	-66,5	-23,1
- перестраховиками-нерезидентами	1 001,0	1 064,5	63,5	6,3
Отримані страхові премії від перестраховувальників-нерезидентів	25,7	29,2	3,5	13,6
Виплати, компенсовані перестраховувальникам-нерезидентам	44,4	0,0	-44,4	-100,0
Страхові резерви, млн грн				
Обсяг сформованих страхових резервів	24 833,2	29 661,3	4 828,1	19,4
- резерви зі страхування життя	9 066,6	9 891,6	825,0	9,1
- технічні резерви	15 766,6	19 769,7	4 003,1	25,4
Активи страховиків та статутний капітал, млн грн				
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	59 468,2	66 950,6	7 482,4	12,6
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	38 297,4	44 829,0	6 531,6	17,1
Обсяг сплачених статутних капіталів	12 565,8	11 672,0	-893,8	-7,1

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній (СК) станом на 30.09.2019 становила 234, з яких 23 СК зі страхування життя (СК "Life") та 211 СК, що здійснювали страхування, інше, ніж страхування життя (СК "non-Life"). За січень – вересень 2019 року в порівнянні з аналогічним періодом 2018 року кількість страхових компаній зменшилась на 51 СК.

Таблиця 2

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2017	Станом на 31.12.2018	Станом на 30.09.2018	Станом на 30.09.2019
Загальна кількість	294	281	285	234
в т.ч. СК "non-Life"	261	251	254	211
в т.ч. СК "Life"	33	30	31	23

Страхові премії

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховальників за 9 місяців 2019 року, становили **40 561,9 млн грн**, з них:

15 862,7 млн грн (39,1%) – що надійшли від фізичних осіб;

24 699,2 млн грн (60,9%) – що надійшли від юридичних осіб.

За 9 місяців 2018 року загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками, становила **34 875,3 млн грн**, з них:

13 392,0 млн грн (38,4%) – що надійшли від фізичних осіб;

21 483,3 млн грн (61,6%) – що надійшли від юридичних осіб.

За 9 місяців 2019 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила **37 268,2 млн грн** (або 91,9% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – **3 293,7 млн грн** (або 8,1% від загальної суми страхових премій).

Чисті страхові премії за 9 місяців 2019 року становили **30 149,4 млн грн**, що складає 74,3% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 9 місяців 2018 року становили 25 388,5 млн грн, або 72,8% від валових страхових премій.

Обсяги валових страхових премій за 9 місяців 2019 року збільшилися порівняно з 9 місяцями 2018 року на 16,3%, чисті страхові премії збільшилися на 18,8%.

Концентрація страхового ринку за надходженнями валових страхових премій станом на 30.09.2019 представлена в таблиці 3.

Страхові премії за видами страхування за 9 місяців 2018–2019 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 4 та на рис. 2, 3, 4.

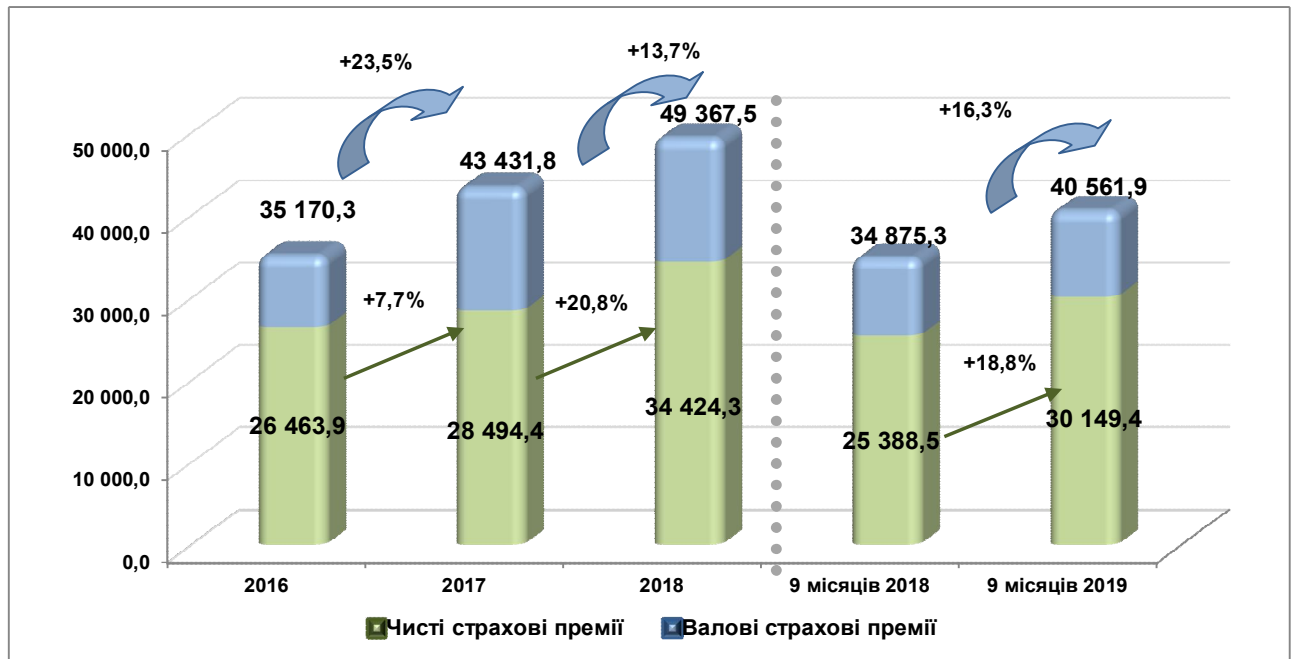

Рис. 1. Динаміка страхових премій за 2016–2018 рр., 9 місяців 2018–2019 рр. (млн грн)

Таблиця 3

Концентрація страхового ринку за 9 місяців 2019 року

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"		
	Надходження премій (млн грн)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн грн)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховувальників
Тор 3	1 933,3	58,7	5 696,0	15,3	1
Тор 10	3 186,2	96,7	14 410,2	38,7	3
Тор 20	3 293,7	100,0	22 319,2	59,9	6
Тор 50	x	x	32 792,1	88,0	13
Тор 100	x	x	36 565,8	98,1	13
Тор 150	x	x	37 181,6	99,8	17
Всього по ринку	3 293,7	100,0	37 268,2	100,0	20

Отже, незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 98,1% – акумулюють 100 СК "non-Life" (47,4% всіх СК "non-Life") та 96,7% – 10 СК "Life" (43,5% всіх СК "Life").

По ринку страхування життя Індекс Герфіндаля – Гіршмана (ННІ) склав 1 540,28 (за 9 місяців 2018 року – 1 445,23), по ринку ризикових видів страхування становив 273,79 (за 9 місяців 2018 року – 248,57). В цілому по страховому ринку індекс Герфіндаля – Гіршмана склав 210,90 (за 9 місяців 2018 року – 219,96).

Дані свідчать, що за 9 місяців 2019 року на ринку видів страхування інших, ніж страхування життя, мав місце значний рівень конкуренції (ННІ в 3 рази менше 1000), в той час як на ринку страхування життя наявна помірна монополізація.

Таблиця 4

Страхові премії за видами страхування за 9 місяців 2018–2019 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові премії, млн грн				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		Структура валових страхових премій		Структура чистих страхових премій		валових премій	чистих премій
	9 місяців 2018	9 місяців 2019	9 місяців 2018	9 місяців 2019	9 місяців 2018	9 місяців 2019	9 місяців 2018	9 місяців 2019	9 місяців 2019/9 місяців 2018	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	2 741,1	3 293,7	2 741,1	3 293,7	7,9%	8,1%	10,8%	10,9%	20,2%	20,2%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	32 134,2	37 268,2	22 647,4	26 855,7	92,1%	91,9%	89,2%	89,1%	16,0%	18,6%
Добровільне особисте страхування	5 143,5	6 942,3	4 624,6	6 279,7	14,7%	17,1%	18,2%	20,8%	35,0%	35,8%
Добровільне майнове страхування	19 268,4	21 856,7	11 399,6	13 260,6	55,2%	53,9%	44,9%	44,0%	13,4%	16,3%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	3 657,1	3 596,0	1 251,2	1 798,4	10,5%	8,9%	4,9%	6,0%	-1,7%	43,7%
Добровільне страхування відповідальності	2 367,7	2 285,5	1 628,8	1 591,0	6,8%	5,6%	6,4%	5,3%	-3,5%	-2,3%
Недержавне обов'язкове страхування	5 354,6	6 183,7	4 994,4	5 724,4	15,4%	15,2%	19,7%	19,0%	15,5%	14,6%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	4 490,0	5 229,8	4 240,9	4 902,7	12,9%	12,9%	16,7%	16,3%	16,5%	15,6%
Державне обов'язкове страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	34 875,3	40 561,9	25 388,5	30 149,4	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	16,3%	18,8%

Рис. 2. Структура валових страхових премій станом на 30.09.2018 та 30.09.2019

Рис. 3. Структура чистих страхових премій станом на 30.09.2018 та 30.09.2019

Динаміка страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за 9 місяців 2018–2019 рр. представлена в таблиці 5.

Таблиця 5

Структура чистих страхових премій за 9 місяців 2018–2019 рр.

Види страхування	9 міс. 2018	9 міс. 2019	Темпи приросту 9 міс. 2019/9 міс. 2018	
	млн грн		млн грн	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	8 713,2	10 215,9	1 502,7	17,2
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	2 451,2	3 415,0	963,8	39,3
Страхування життя	2 741,1	3 293,7	552,6	20,2
Страхування майна	2 406,8	2 667,5	260,7	10,8
Страхування фінансових ризиків	1 251,2	1 798,5	547,3	43,7
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	1 478,7	1 701,8	223,1	15,1
Страхування медичних витрат	838,8	1 331,5	492,7	58,7
Страхування відповідальності перед третіми особами	1 320,6	1 232,4	-88,2	-6,7
Страхування від нещасних випадків	981,0	1 099,1	118,1	12,0
Страхування вантажів та багажу	1 112,6	1 082,7	-29,9	-2,7
Авіаційне страхування	337,4	403,0	65,6	19,4
Страхування кредитів	370,7	319,8	-50,9	-13,7
Страхування від нещасних випадків на транспорті	70,1	75,1	5,0	7,1
Інші види страхування	1 315,1	1 513,4	198,3	15,1
Всього	25 388,5	30 149,4	4 760,9	18,8

Приріст чистих страхових премій за 9 місяців 2019 року (+18,8%) відбувся по таким видам страхування: автострахування (+17,2%), медичне страхування (+39,3%), страхування життя (+20,2%), страхування фінансових ризиків (+43,7%), страхування медичних витрат (+58,7%), страхування майна (+10,8%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (+15,1%). Водночас, спад чистих страхових премій спостерігався зі страхування відповідальності перед третіми особами (-6,7%), страхування кредитів (-13,7%), страхування вантажів та багажу (-2,7%).

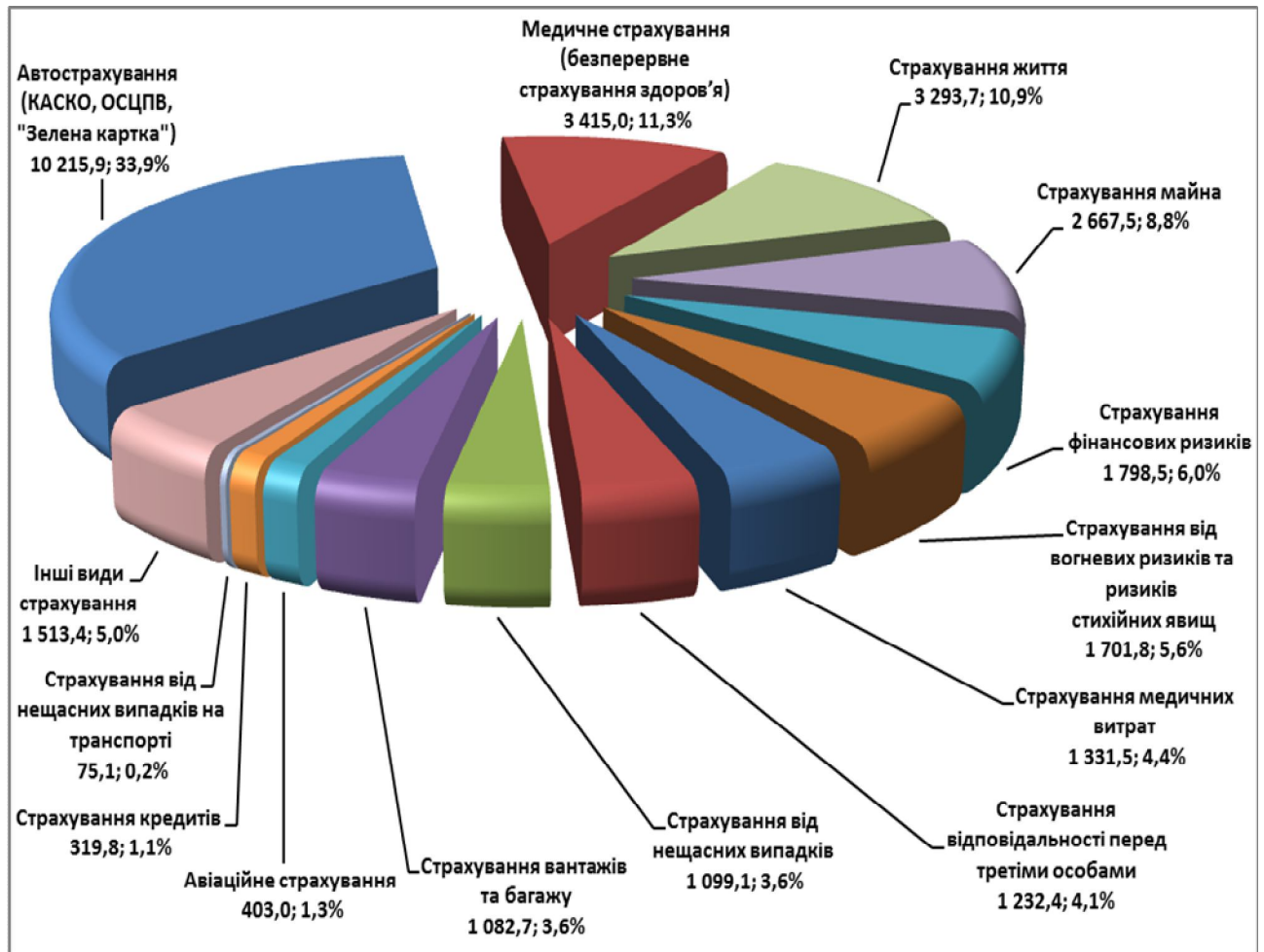

Рис. 4. Структура чистих страхових премій за видами страхування станом на 30.09.2019 (млн грн)

У структурі страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за видами страхування станом на 30.09.2019 найбільша питома вага належить таким видам страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 10 215,9 млн грн (або 33,9%) (станом на 30.09.2018 даний показник становив 8 713,2 млн грн (або 34,3%)); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) – 3 415,0 млн грн (або 11,3%) (станом на 30.09.2018 – 2 451,2 млн грн (або 9,7%)); страхування життя – 3 293,7 млн грн (або 10,9%) (станом на 30.09.2018 – 2 741,1 млн грн (або 10,8%)); страхування майна – 2 667,5 млн грн (8,8%) (станом на 30.09.2018 даний показник становив 2 406,8 млн грн (або 9,5%)); страхування фінансових ризиків – 1 798,5 млн грн (або 6,0%) (станом на 30.09.2018 – 1 251,2 млн грн (або 4,9%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 1 701,8 млн грн (або 5,6%) (станом на 30.09.2018 – 1 478,7 млн грн (або 5,8%)); страхування медичних витрат – 1 331,5 млн грн (або 4,4%) (станом на 30.09.2018 – 838,8 млн грн (або 3,3%)); страхування відповідальності перед третіми особами – 1 232,4 млн грн (або 4,1%) (станом на 30.09.2018 – 1 320,6 млн грн (або 5,2%)).

Перерозподіл у структурі чистих страхових премій станом на 30.09.2019 порівняно з аналогічним періодом 2018 року відбувся на користь таких видів страхування, як: медичне страхування (з 9,7% до 11,3%), страхування медичних витрат (з 3,3% до 4,4%), страхування фінансових ризиків (з 4,9% до 6,0%). При цьому, у структурі чистих страхових премій відбулося зменшення з наступних видів страхування: страхування відповідальності перед третіми особами (з 5,2% до 4,1%), страхування вантажів та багажу (з 4,4% до 3,6%), страхування майна (з 9,5% до 8,8%), авто страхування (з 34,3% до 33,9%).

Страхові виплати/відшкодування

Розмір валових страхових виплат за 9 місяців 2019 року становив **9 845,6 млн грн**, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – **9 418,2 млн грн** (або 95,7%), зі страхування життя – **427,4 млн грн** (або 4,3%).

Валові страхові виплати за 9 місяців 2019 року збільшилися на 12,5% (до 9 845,6 млн грн) порівняно з аналогічним періодом 2018 року, чисті страхові виплати збільшилися на 13,7% і становили 9 624,3 млн грн.

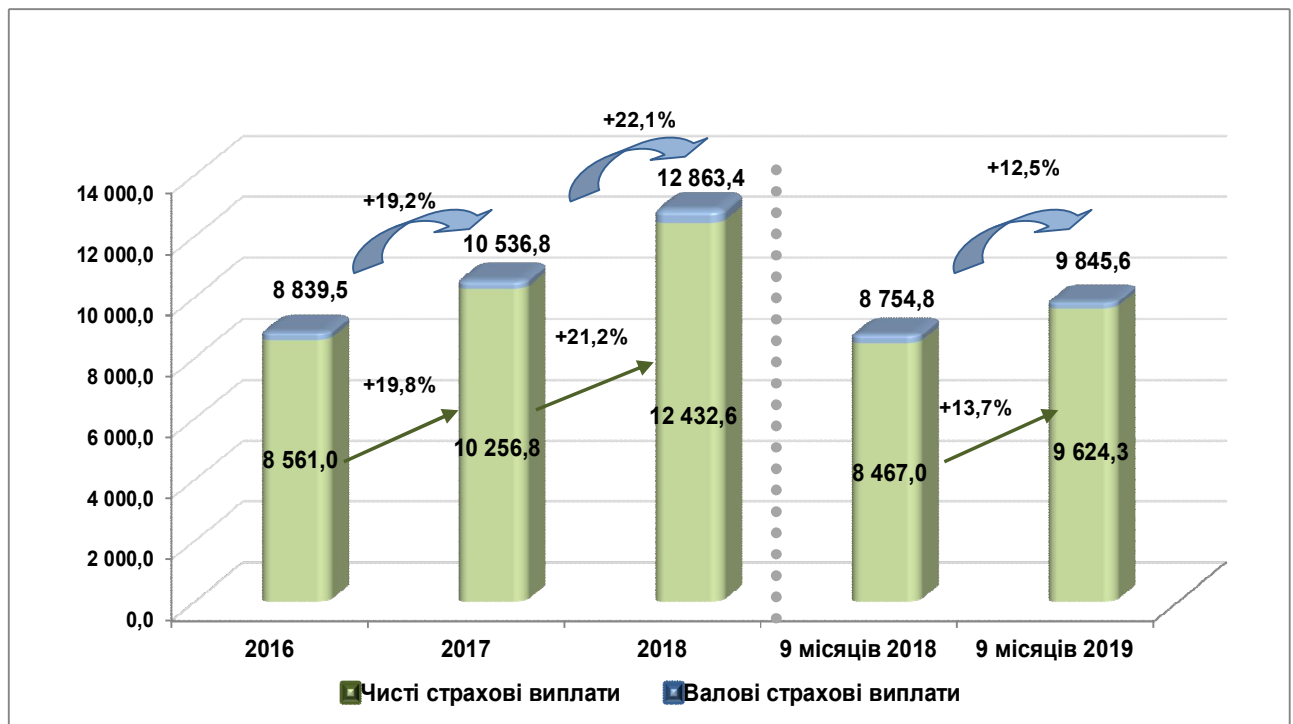

Рис. 5. Динаміка страхових виплат за 2016–2018 рр., 9 місяців 2018–2019 рр., (млн грн)

Страхові виплати в розрізі видів страхування за 9 місяців 2018–2019 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 6 та на рис. 6, 7, 8.

Динаміка чистих страхових виплат за 9 місяців 2018–2019 рр. представлена в таблиці 7.

Таблиця 6

Страхові виплати за видами страхування за 9 місяців 2018–2019 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові виплати, млн грн				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті		Структура валових виплат		Структура чистих виплат		Валових виплат	Чистих виплат
	9 місяців 2018	9 місяців 2019	9 місяців 2018	9 місяців 2019	9 місяців 2018	9 місяців 2019	9 місяців 2018	9 місяців 2019	9 місяців 2019/9 місяців 2018	9 місяців 2019/9 місяців 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страховання життя	536,8	427,4	536,8	427,4	6,1%	4,3%	6,3%	4,4%	-20,4%	-20,4%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	8 218,0	9 418,2	7 930,2	9 196,9	93,9%	95,7%	93,7%	95,6%	14,6%	16,0%
Добровільне особисте страхування	1 855,6	2 348,5	1 854,0	2 348,3	21,2%	23,9%	21,9%	24,4%	26,6%	26,7%
Добровільне майнове страхування	4 265,1	4 550,2	4 108,6	4 466,0	48,7%	46,2%	48,5%	46,4%	6,7%	8,7%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	1 177,3	1 239,5	1 050,4	1 194,0	13,4%	12,6%	12,4%	12,4%	5,3%	13,7%
Добровільне страхування відповідальності	60,6	198,5	60,1	196,3	0,7%	2,0%	0,7%	2,0%	227,6%	226,6%
Недержавне обов'язкове страхування	2 036,7	2 321,0	1 907,5	2 186,4	23,3%	23,6%	22,5%	22,7%	14,0%	14,6%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	1 981,3	2 277,7	1 852,4	2 143,2	22,6%	23,1%	21,9%	22,3%	15,0%	15,7%
Державне обов'язкове страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	8 754,8	9 845,6	8 467,0	9 624,3	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	12,5%	13,7%

Рис. 6. Структура валових страхових виплат станом на 30.09.2018 та 30.09.2019

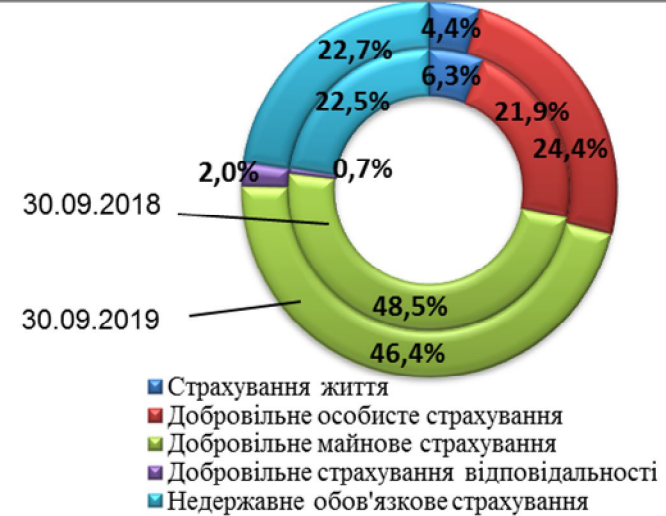

Рис. 7. Структура чистих страхових виплат станом на 30.09.2018 та 30.09.2019

Таблиця 7

Динаміка чистих страхових виплат за основними видами страхування за 9 місяців 2018–2019 рр.

Види страхування	9 місяців 2018	9 місяців 2019	Темпи приросту 9 місяців 2019/ 9 місяців 2018	
	млн грн		млн грн	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	4 149,1	4 755,7	606,6	14,6
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	1 470,0	1 887,4	417,4	28,4
Страхування фінансових ризиків	1 050,4	1 194,0	143,6	13,7
Страхування життя	536,8	427,4	-109,4	-20,4
Страхування майна	397,0	320,7	-76,3	-19,2
Страхування медичних витрат	222,8	265,9	43,1	19,3
Страхування від нещасних випадків	139,0	154,8	15,8	11,4
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	170,8	130,5	-40,3	-23,6
Страхування кредитів	63,5	21,3	-42,2	-66,5
Інші види страхування	267,6	466,6	199,0	74,4
Всього	8 467,0	9 624,3	1 157,3	13,7

Збільшення чистих страхових виплат за 9 місяців 2019 року (1 157,3 млн. грн.) відбулося за рахунок суттєвого збільшення чистих страхових виплат за договорами автострахування на 606,6 млн грн, медичного страхування – 417,4 млн грн, страхування фінансових ризиків – 143,6 млн грн. Водночас, спад чистих страхових виплат спостерігався зі страхування життя – 109,4 млн грн, страхування майна – 76,3 млн грн, страхування кредитів – 42,2 млн грн, страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 40,3 млн грн.

Структуру страхових виплат (відшкодувань) за мінусом частки страхових виплат, компенсованих перестраховиками-резидентами, за видами страхування за 9 місяців 2019 року зображено на рис. 8.

У структурі чистих страхових виплат станом на 30.09.2019 найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 4 755,7 млн грн (або 49,4%) (станом на 30.09.2018 даний показник становив 4 149,1 млн грн (або 49,0%)); частка медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) становить 1 887,4 млн грн (або 19,6%) (станом на 30.09.2018 –

1 470,0 млн грн (або 17,4%)); страхування фінансових ризиків – 1 194,0 млн грн (або 12,4%) (станом на 30.09.2018 – 1 050,4 млн грн (або 12,4%)); страхування життя – 427,4 млн грн (або 4,4%) (станом на 30.09.2018 – 536,8 млн грн (або 6,3%)); страхування майна – 320,7 млн грн (або 3,3%) (станом на 30.09.2018 – 397,0 млн грн (або 4,7%)); страхування медичних витрат – 265,9 млн грн (або 2,8%) (станом на 30.09.2018 – 222,8 млн грн (або 2,6%)).

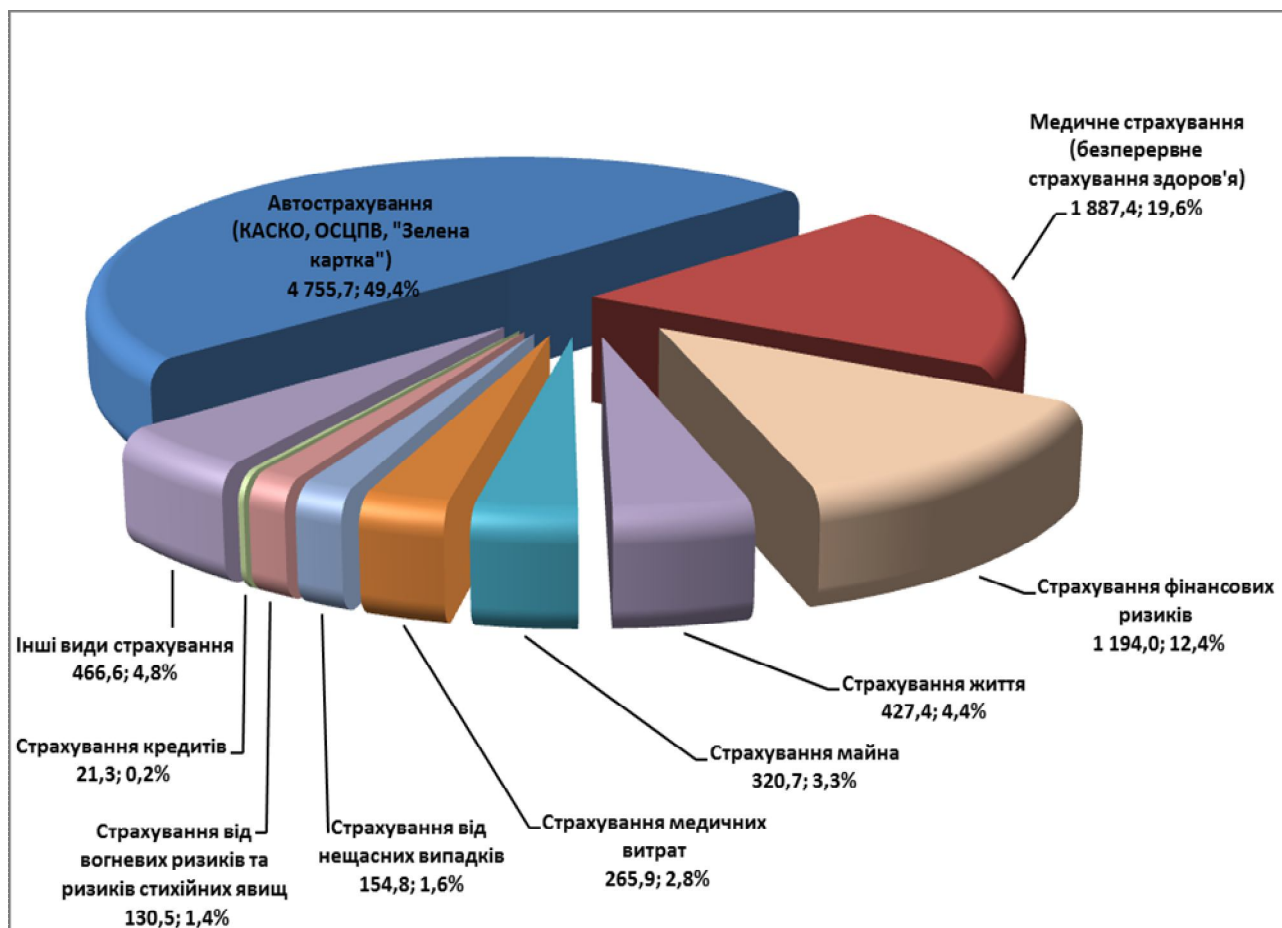

Рис. 8. Структура чистих страхових виплат за видами страхування станом на 30.09.2019 (млн грн)

Структура чистих страхових виплат 9 місяців 2019 року перерозподілилася на користь медичного страхування (з 17,4% до 19,6%), авто страхування (з 49,0% до 49,4%) за рахунок зменшення частки страхування життя (з 6,3% до 4,4%), страхування майна (з 4,7% до 3,3%).

Рівень страхових виплат за видами страхування

Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) станом на 30.09.2019 становив 24,3% (таблиця 8).

Високий рівень валових страхових виплат (більше за загальний по ринку) спостерігався за такими видами страхування: з медичного страхування – 52,8%

(станом на 30.09.2018 – 57,7%), обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 43,6% (станом на 30.09.2018 – 44,1%), недержавного обов'язкового страхування – 37,5% (станом на 30.09.2018 – 38,0%), добровільного особистого страхування – 33,8% (станом на 30.09.2018 – 36,1%), страхування фінансових ризиків – 34,5% (станом на 30.09.2018 – 32,2%).

Таблиця 8

Рівень страхових виплат за видами страхування

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	валових виплат		чистих виплат	
	Станом на 30.09.2018	Станом на 30.09.2019	Станом на 30.09.2018	Станом на 30.09.2019
Страхування життя	19,6%	13,0%	19,6%	13,0%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	25,6%	25,3%	35,0%	34,2%
Добровільне особисте страхування	36,1%	33,8%	40,1%	37,4%
Добровільне майнове страхування	22,1%	20,8%	36,0%	33,7%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	32,2%	34,5%	84,0%	66,4%
Добровільне страхування відповідальності	2,6%	8,7%	3,7%	12,3%
Недержавне обов'язкове страхування	38,0%	37,5%	38,2%	38,2%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	44,1%	43,6%	43,7%	43,7%
ВСЬОГО (всі види страхування)	25,1%	24,3%	33,3%	31,9%

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) станом на 30.09.2019 становив 31,9% (станом на 30.09.2018 – 33,3%). Високий рівень чистих страхових виплат станом на 30.09.2019 спостерігався за видами добровільного особистого страхування – 37,4%, з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 43,7% та за видами добровільного майнового страхування – 33,7% (в тому числі зі страхування фінансових ризиків – 66,4%).

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 9 місяців 2019 року в порівнянні з відповідним періодом 2018 року наведено у таблиці 9.

Рівень чистих страхових виплат із страхування фінансових ризиків станом на 30.09.2019 зменшився на 17,6 в.п. до рівня 66,4%; рівень чистих страхових виплат з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) збільшився на 2,0 в.п. до рівня 50,5%; рівень чистих страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) зменшився на 2,2 в. п. до рівня

49,2%; рівень чистих страхових виплат зі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів («Зелена картка») зменшився на 2,9 в.п. до рівня 24,7%; рівень чистих страхових виплат зі страхування медичних витрат зменшився на 6,6 в.п. до рівня 20,0%; рівень чистих страхових виплат із страхування життя зменшився на 6,6 в.п. до рівня 13,0%; рівень чистих страхових виплат із страхування майна зменшився на 4,5 в.п. до рівня 12,0%, рівень чистих страхових виплат із страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшився на 3,9 в.п. до рівня 7,7%. Досить високим залишається рівень чистих виплат з медичного страхування (66,4%).

Таблиця 9

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 9 місяців 2018–2019 рр.

Види страхування	Чисті страхові виплати, млн грн		Рівень чистих страхових виплат, %	
	9 місяців 2018	9 місяців 2019	Станом на 30.09.2018	Станом на 30.09.2019
Страхування фінансових ризиків	1 050,4	1 194,0	84,0%	66,4%
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	1 470,0	1 887,4	60,0%	55,3%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ)	1 583,7	1 824,5	48,5%	50,5%
Страхування наземного транспорту ("КАСКО")	2 296,7	2 612,5	51,4%	49,2%
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка"	268,7	318,6	27,5%	24,7%
Страхування медичних витрат	222,8	265,9	26,6%	20,0%
Страхування життя	536,8	427,4	19,6%	13,0%
Страхування майна	397,0	320,7	16,5%	12,0%
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	170,8	130,5	11,6%	7,7%
Страхування кредитів	63,5	21,3	17,1%	6,7%
Інші види страхування	406,6	621,5	7,9%	11,5%

Страхування фізичних осіб

Від страховальників-фізичних осіб за 9 місяців 2019 року надійшло **15 862,7 млн грн** валових страхових премій, що на 18,4% більше, ніж за аналогічний період 2018 року.

Структура валових страхових премій, які надійшли від фізичних осіб за 9 місяців 2019 року:

12 674,6 млн грн – за видами страхування, іншими, ніж страхування життя (на 18,0% більше, ніж за аналогічний період 2018 року);

3 188,1 млн грн – за видом страхування життя (на 20,3% більше, ніж за аналогічний період 2018 року).

Страхові виплати страхувальникам-фізичним особам за 9 місяців 2019 року становили **4 850,1 млн грн** (49,3% від загальних валових виплат), що на 11,6% більше, ніж за відповідний період 2018 року.

Рівень страхових виплат фізичним особам (відношення страхових виплат до страхових премій) станом на 30.09.2019 становив 30,6%, що на 1,8 в. п. менше, ніж станом на 30.09.2018 (див. рис. 9).

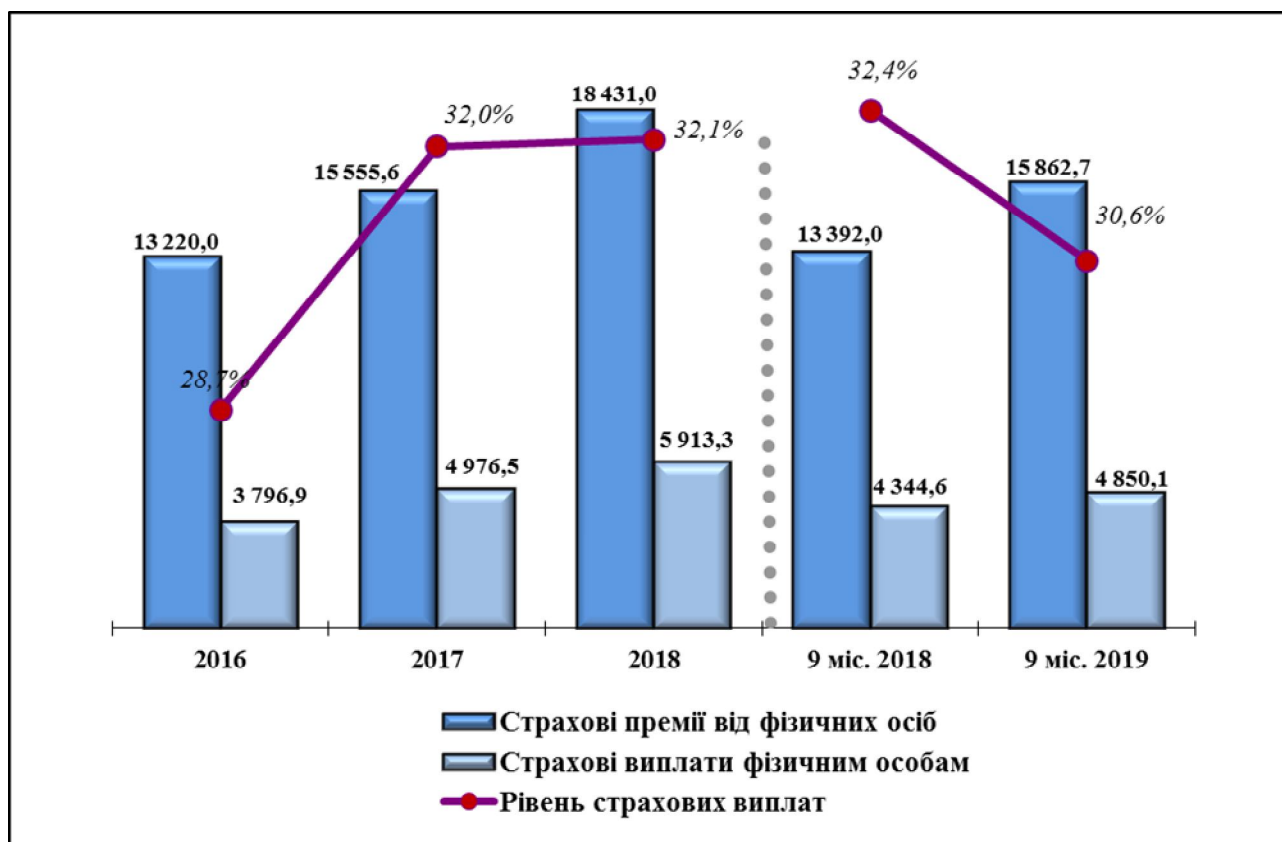

Рис. 9. Динаміка страхових платежів, виплат та рівня страхових виплат у секторі страхування фізичних осіб за 2016–2018 рр., 9 місяців 2018–2019 рр., (млн грн)

Структура страхових платежів та страхових виплат при страхуванні фізичних осіб станом на 30.09.2019 має такий вигляд:

– від страхування життя надійшло **3 188,1 млн грн** (або **20,1%** всіх страхових премій від громадян), що на 538,2 млн грн (або на 20,3%) більше в порівнянні з відповідною датою 2018 року; від страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) надійшло **3 128,4 млн грн** (або **19,7%** всіх страхових премій від громадян), що на 288,8 млн грн (або на 10,2%) більше в порівнянні з відповідною датою 2018 року; від страхування наземного транспорту (КАСКО) – **3 093,1 млн грн** (або **19,5%** всіх страхових премій від громадян), що на 526,3 млн грн (або на

20,5%) більше в порівнянні з відповідною датою 2018 року; від медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) – **1 230,1 млн грн** (або **7,8%** всіх страхових премій від громадян), що на 280,6 млн грн (або на 29,6%) більше в порівнянні з відповідною датою 2018 року; від страхування від нещасних випадків – **1 034,7 млн грн** (або **6,5%** всіх страхових премій від громадян), що на 103,7 млн грн (або на 11,1%) більше в порівнянні з відповідною датою 2018 року;

– основна частина страхових виплат (**33,7%**) здійснена за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **1 462,5 млн грн**, що на 209,9 млн грн (або на 16,8%) більше в порівнянні з відповідною датою 2018 року; **32,9%** страхових виплат здійснено за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО) і становить **1 431,4 млн грн**, що на 149,9 млн грн (або на 11,7%) більше в порівнянні з відповідною датою 2018 року; за медичним страхуванням (безперервне страхування здоров'я) фізичним особам було виплачено **845,1 млн грн** (або **19,5%** від загального розміру страхових виплат/відшкодувань страхувальникам-фізичним особам), що на 147,4 млн грн (або на **21,1%**) більше в порівнянні з відповідною датою 2018 року.

Рівень страхових виплат за договорами медичного страхування, укладеними зі страхувальниками – фізичними особами, станом на 30.09.2019 становив 68,7%, за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 46,7%, за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО) – 46,3%.

Кількість укладених договорів страхування з фізичними особами за підсумками 9 місяців 2019 року зазнала, зокрема, таких змін:

– кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків на транспорті зменшилась на 747,0 тис. одиниць (до 87 040,2 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2018 року;

– кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків зменшилась на 2 093,3 тис. одиниць (до 26 295,0 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2018 року;

– кількість укладених договорів страхування фінансових ризиків збільшилась на 213,7 тис. одиниць (до 4 731,7 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2018 року;

– кількість укладених договорів страхування медичних витрат збільшилась на 1 502,9 тис. одиниць (до 4 605,2 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2018 року;

– кількість укладених договорів страхування здоров'я на випадок хвороби зменшилась на 333,4 тис. одиниць (до 3 813,4 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2018 року;

– кількість укладених договорів страхування відповідальності перед третіми особами збільшилась на 720,0 тис. одиниць (до 1 911,4 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2018 року;

– кількість укладених договорів страхування майна збільшилась на 90,1 тис. одиниць (до 1 885,3 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2018 року;

– кількість укладених договорів страхування життя збільшилась на 163,1 тис. одиниць (до 761,5 тис. одиниць), в порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2018 року.

Основні показники автострахування

Динаміка основних показників страхування автотранспорту – страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за внутрішніми договорами (ОСЦПВ) та за міжнародними договорами ("Зелена картка") – наведена в таблиці 10.

Таблиця 10

Динаміка основних показників автострахування за 9 місяців 2018–2019 рр.

Показник Вид страхування	Валові страхові премії, млн грн		Валові страхові виплати, млн грн		Рівень валових страхових виплат, %		Темпи приросту, %	
	9 місяців 2018	9 місяців 2019	9 місяців 2018	9 місяців 2019	станом на 30.09.18	станом на 30.09.19	валові страхові премії	валові страхові виплати
							9 місяців 2019/ 9 місяців 2018	
Страхування наземного транспорту (КАСКО)	4 909,3	5 863,9	2 324,2	2 629,6	47,3	44,8	19,4	13,1
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)	3 320,5	3 705,1	1 585,0	1 824,7	47,7	49,2	11,6	15,1
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка"	1 169,5	1 524,8	396,3	453,0	33,9	29,7	30,4	14,3
Всього	9 399,3	11 093,8	4 305,5	4 907,3	45,8	44,2	18,0	14,0

Згідно з даними таблиці 10, за 9 місяців 2019 року обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») збільшився на 18,0%, обсяг валових страхових виплат зріс на 14,0%. При цьому частка валових страхових премій та валових страхових виплат страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в автострахуванні становить 33,4% та 37,2% (відповідно).

Надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 9 місяців 2019 року збільшилося на **19,4%** у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року і становило **5 863,9 млн грн**; при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій збільшився на **11,6%** і становив **3 705,1 млн грн**; при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" обсяг валових страхових премій збільшився на **29,7%** і становив **1 524,8 млн грн**.

Обсяг валових страхових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 9 місяців 2019 року становив **2 629,6 млн грн**, що на **13,1%** більше, ніж за аналогічний період 2018 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив **1 824,7 млн грн**, що на **15,1%** більше, ніж за аналогічний період 2018 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" становив **453,0 млн грн**, що на **14,3%** більше, ніж за аналогічний період 2018 року.

Структура валових страхових платежів та валових страхових виплат у секторі автострахування представлена на рисунках 10, 11.

За 9 місяців 2019 року на 197,1 тис. одиниць (або на 3,4%) збільшилась кількість укладених договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – до 6 025,6 тис. одиниць.

Рівень валових страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 30.09.2019 становив 44,8% (станом на 30.09.2018 – 47,3%), при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 49,2% (станом на 30.09.2018 – 47,7%).

За підсумками 9 місяців 2019 року:

- при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових премій становив **5 313,2 млн грн**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **3 611,2 млн грн**; при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" – **1 291,5 млн грн**;

- при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових виплат становив **2 612,5 млн грн**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **1 824,5 млн грн**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" – **318,6 млн грн**.

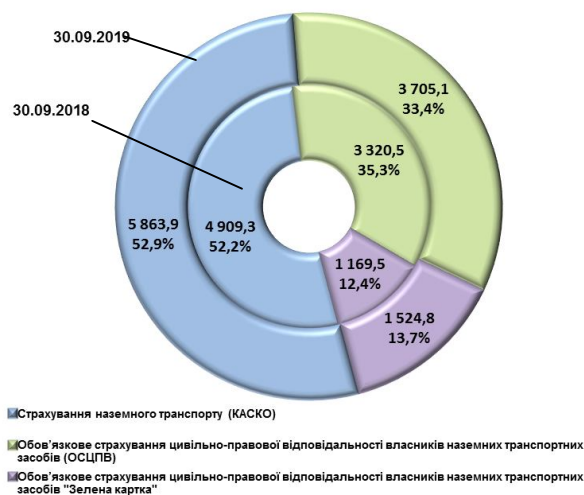

Рис. 10. Структура страхових виплат у секторі автострахування станом на 30.09.2018 та 30.09.2019 (млн грн)

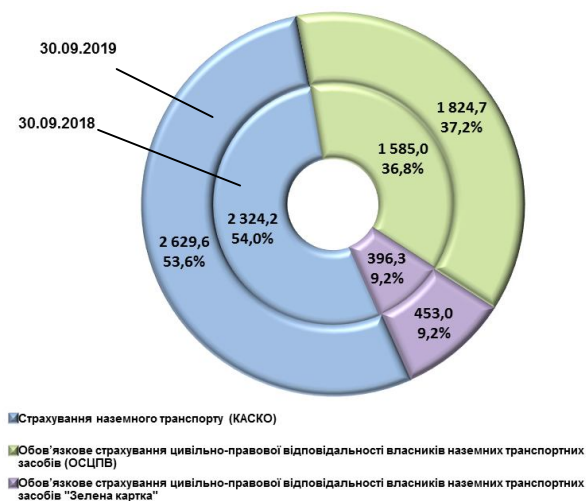

Рис. 11. Структура страхових виплат у секторі автострахування станом на 30.09.2018 та 30.09.2019 (млн грн)

Страхування життя

Валові страхові платежі (премії, внески) при страхуванні життя за 9 місяців 2019 року становили **3 293,7 млн грн**, що на 20,2% більше, ніж за 9 місяців 2018 року (станом на 30.09.2018 – 2 741,1 млн грн).

Структура валових надходжень страхових платежів (премій, внесків) станом на 30.09.2019 має такий вигляд:

3 188,1 млн грн (або 96,8%) – що надійшли від фізичних осіб;

105,6 млн грн (або 3,2%) – що надійшли від юридичних осіб.

Станом на 30.09.2019 року збільшилась кількість застрахованих фізичних осіб на 15,9% або на 677 822 особи (станом на 30.09.2018 застраховано 4 271 962 фізичні особи, станом на 30.09.2019 – 4 949 784 фізичні особи).

Протягом 9 місяців 2019 року застраховано 3 223 491 фізична особа, що на 38,4% або на 893 771 особу більше проти відповідного періоду 2018 року (за 9 місяців 2018 року застраховано 2 329 720 фізичні особи).

Структура валових страхових премій та виплат із страхування життя станом на 30.09.2019 зображена на рисунках 12 та 13.

Обсяги надходжень валових страхових платежів та валових страхових виплат за 2016 – 2018 рр., станом на 30.09.2018 та 30.09.2019 зображено на рис. 14.

Обсяг валових страхових виплат із страхування життя станом на 30.09.2019 становив **427,4 млн грн³**, що на 20,4% менше в порівнянні з відповідним періодом 2018 року (станом на 30.09.2018 – 536,8 млн грн).

³ Включаючи страхові виплати у вигляді анuitетів.

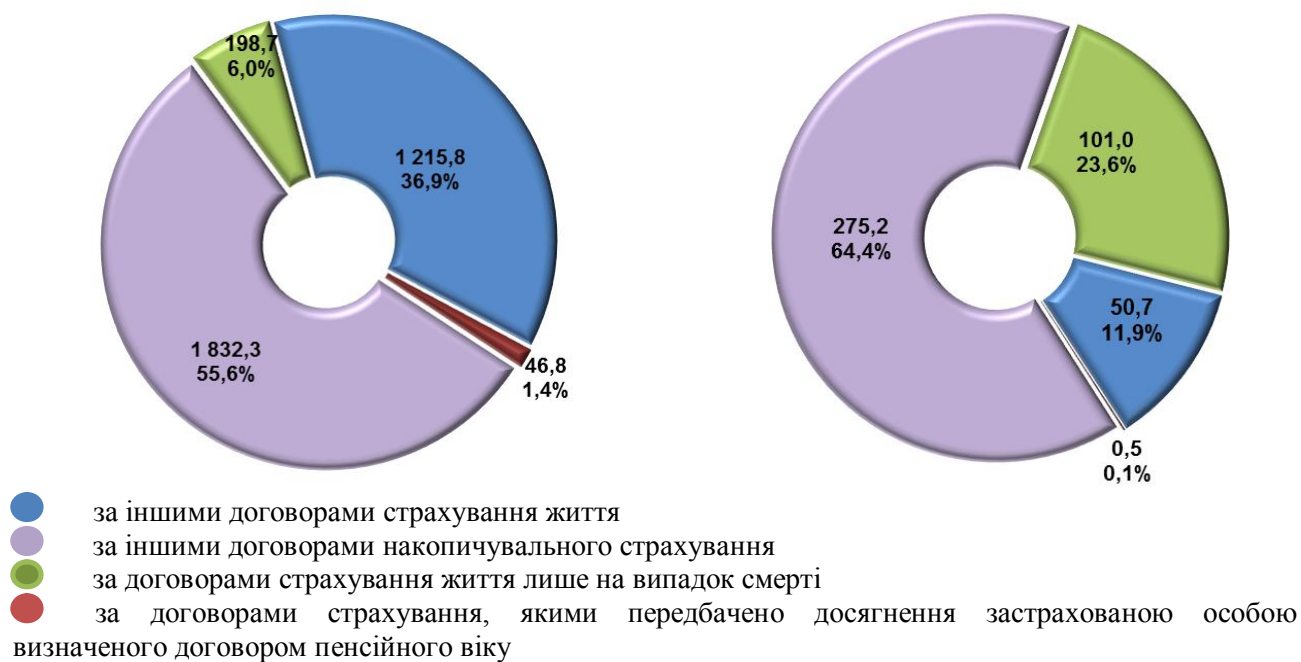

Рис 12. Структура валових страхових премій із страхування життя станом на 30.09.2019 (млн грн)

Рис 13. Структура валових страхових виплат із страхування життя станом на 30.09.2019 (млн грн)

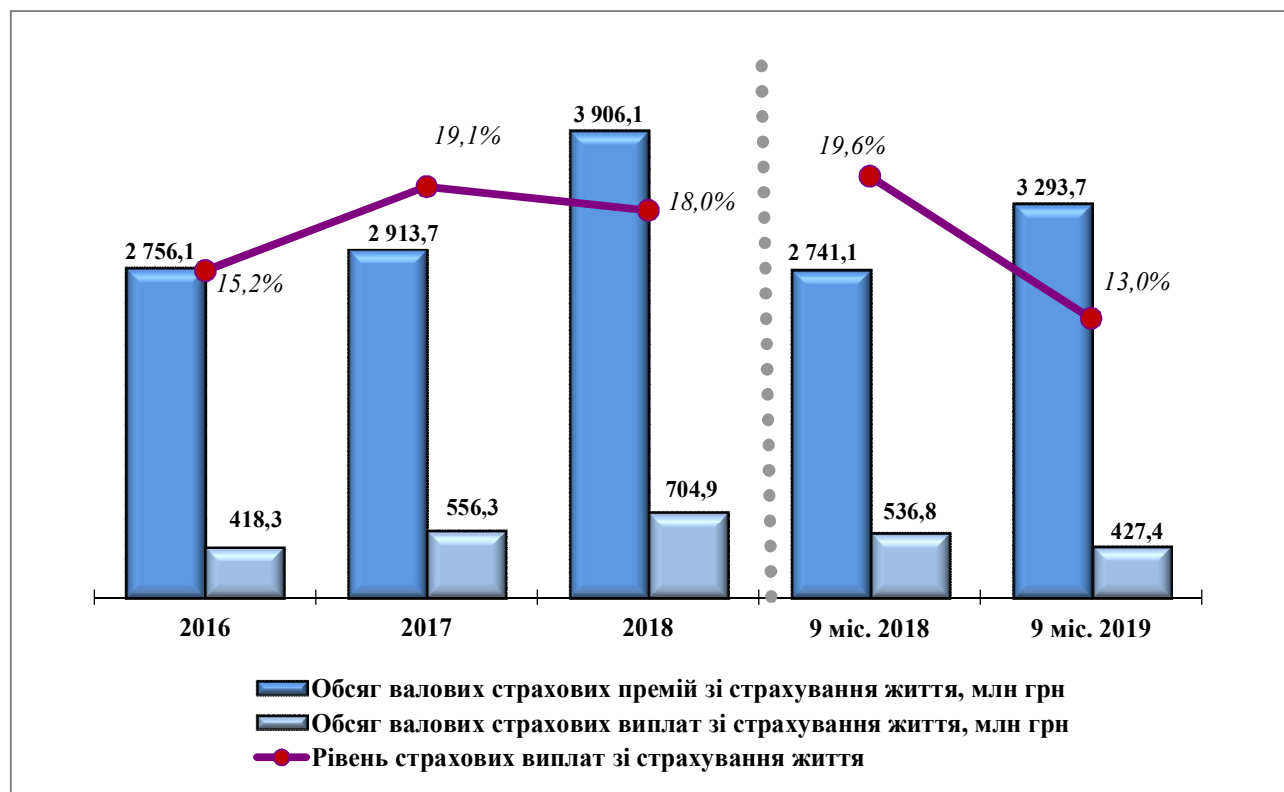

Рис. 14. Динаміка страхових премій та страхових виплат із страхування життя за 2016–2018 рр., 9 місяців 2018–2019 рр. (млн грн)

Станом на 30.09.2019 величина зміни резервів із страхування життя становила 597,0 млн грн (таблиця 11), що менше на 20,2% у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року.

Основна частина величини зміни резервів зі страхування життя сформована за іншими договорами накопичувального страхування, а саме – 477,7 млн грн.

Таблиця 11

Зміна резервів із страхування життя за 9 місяців 2018–2019 рр.

Показники	9 місяців 2018	9 місяців 2019	Темпи приросту, %
	млн грн		
Величина зміни резервів із страхування життя, у тому числі, яка відповідає:	748,0	597,0	-20,2
інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів;	185,1	188,1	1,6
індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції;	59,2	89,8	51,7
частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України “Про страхування” обов’язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи;	225,3	393,6	74,7
загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика;	21,8	15,8	-27,5
величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов’язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах.	28,4	-62,8	-321,1

За підсумками 9 місяців 2019 року 8 СК "Life" отримали від'ємне значення приросту резервів із страхування життя на загальну суму 152,1 млн грн, що пов'язано з достроковим розірванням договорів страхування (за підсумками 9 місяців 2018 року від'ємне значення задекларували 7 СК "Life" на загальну суму 56,6 млн грн). Приріст резервів із страхування життя становив 749,1 млн грн. Найбільший приріст страхових резервів зі страхування життя (більше 90 млн грн) задекларовано чотирма страховими компаніями "Life" у розмірах 397,8 млн грн, 109,6 млн грн, 97,4 млн грн та 91,7 млн грн (53,1%, 14,6%, 13,0% та 12,2% від загального приросту резервів відповідно⁴).

⁴ Від'ємні значення приросту резервів із страхування життя при розрахунку часток не використовувались.

Перестраховування

За договорами перестраховування ризиків за 9 місяців 2019 року українські страховики (цеденти, перестраховувальники) сплатили часток страхових премій **12 930,7 млн грн** (за 9 місяців 2018 року – 11 718,5 млн грн) (рис. 15), з них:

- перестраховикам-нерезидентам – **2 518,2 млн грн** (за 9 місяців 2018 року – 2 231,7 млн грн);
- перестраховикам-резидентам – **10 412,5 млн грн** (за 9 місяців 2018 року – 9 486,8 млн грн).

Загальна сума часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, становила **1 285,8 млн грн** (за 9 місяців 2018 року – 1 288,9 млн грн), у тому числі компенсовано:

- перестраховиками-нерезидентами – **1 064,5 млн грн** (за 9 місяців 2018 року – 1 001,0 млн грн.);
- перестраховиками-резидентами – **221,3 млн грн** (за 9 місяців 2018 року – 287,8 млн грн).

Структура вихідного перестраховування за видами страхування станом на 30.09.2019 зображена на рисунку 15.

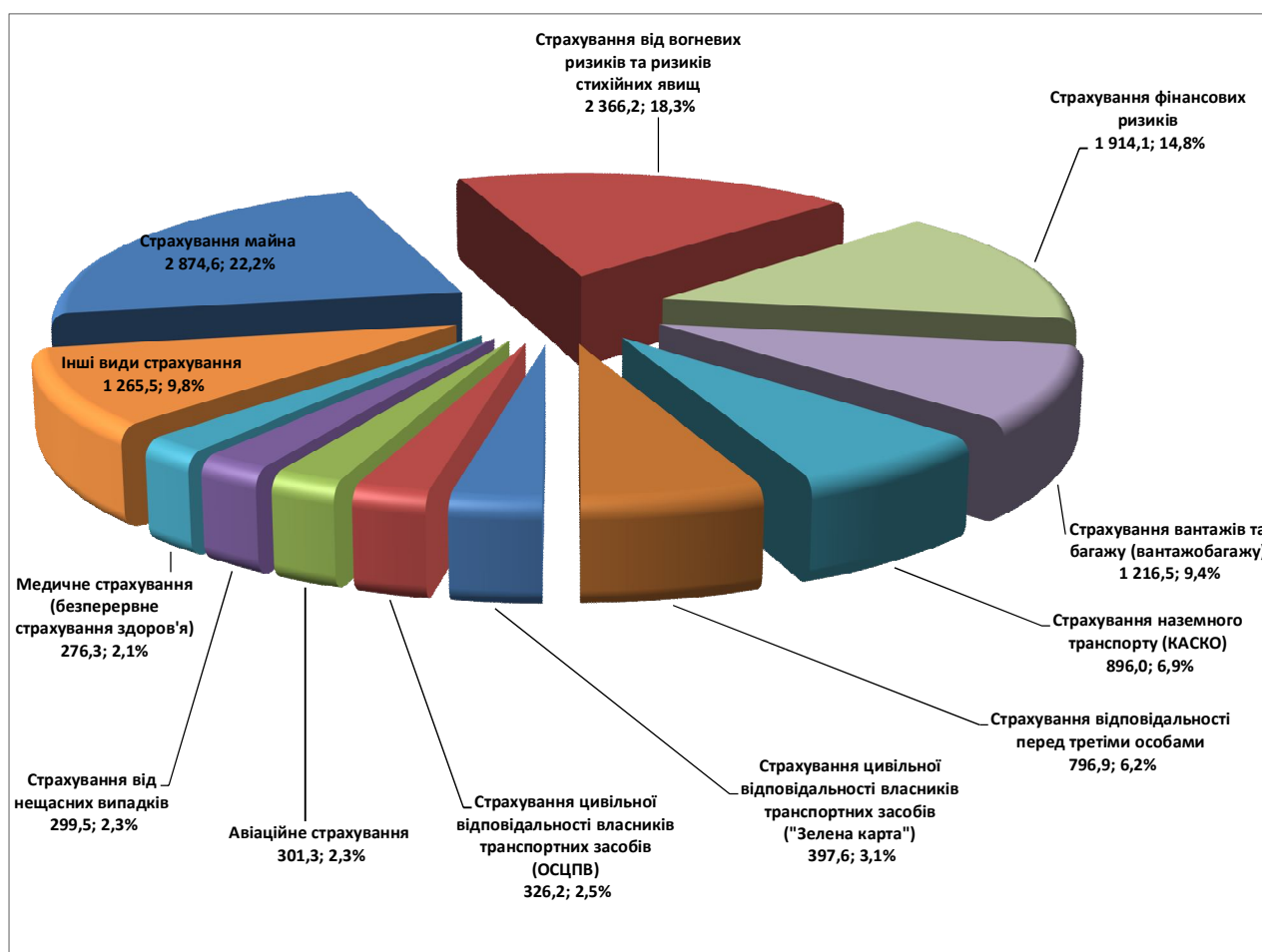

Рис. 15. Структура вихідного перестраховування за видами страхування станом на 30.09.2019 (млн грн)

У співвідношенні до валових страхових премій частка вихідного перестраховування станом на 30.09.2019 становила 31,9%, що на 1,7 в.п. менше аналогічного показника минулого року (станом на 30.09.2018 – 33,6%) (рис. 16).

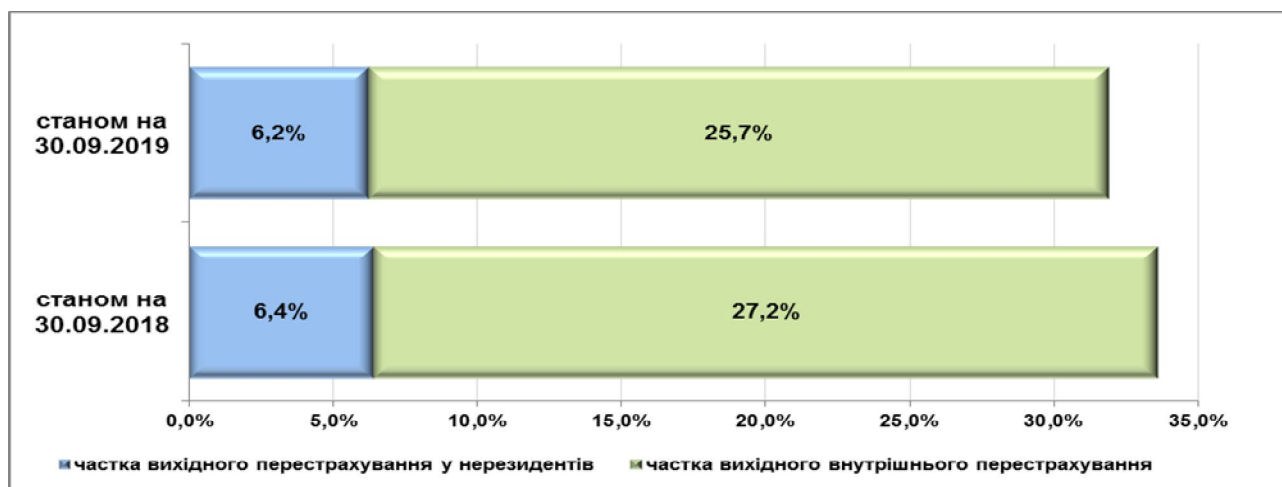

Рис. 16. Частки вихідного перестраховування у співвідношенні до валових страхових премій за 9 місяців 2018–2019 рр.

На рис. 17 представлено структуру перестраховування ризиків у нерезидентів станом на 30.09.2019. Від загальної суми сплачених часток страхових премій на перестраховування нерезидентам найбільше сплачено до Німеччини – 21,5%, Австрії – 18,9%, Великобританії – 18,0%, Польщі – 9,7%, Швейцарії – 7,2%, Франції – 6,4%.

Структура вихідного перестраховування станом на 30.09.2019 порівняно з аналогічним періодом 2018 року зазнала змін на користь таких країн, як: Австрії (з 7,0% до 18,9%), Німеччини (з 17,2% до 21,5%), Франції (з 3,9% до 6,4%) за рахунок зменшення частки страхових платежів Швейцарії (з 21,3%, за до 7,2%), Польщі (з 13,0% до 9,7%), Російської Федерації (з 2,6% до 0,8%).

Структура перестраховування ризиків у нерезидентів станом на 30.09.2019 має такий вигляд:

- Німеччина, займає 21,5% в загальній сумі перестраховування проти 17,2% станом на 30.09.2018. Обсяг перестраховування збільшився на 158,2 млн грн (станом на 30.09.2018 – 383,2 млн грн, станом на 30.09.2019 – 541,4 млн грн);
- Австрія, займає 18,9% в загальній сумі перестраховування проти 7,0% станом на 30.09.2018. Обсяг перестраховування збільшився на 321,8 млн грн (станом на 30.09.2018 – 155,3 млн грн, станом на 30.09.2019 – 477,1 млн грн);
- Великобританія, займає 18,0% в загальній сумі перестраховування проти 18,8% станом на 30.09.2018. Обсяг перестраховування збільшився на 33,3 млн грн (станом на 30.09.2018 – 420,5 млн грн, станом на 30.09.2019 – 453,8 млн грн);
- Польща, займає 9,7% в загальній сумі перестраховування проти 13,0% станом на 30.09.2018. Обсяг перестраховування зменшився на

45,2 млн грн (станом на 30.09.2018 – 290,7 млн грн, станом на 30.09.2018 – 245,5 млн грн);

- Швейцарія, займає 7,2% в загальній сумі перестраховування проти 21,3% станом на 30.09.2018. Обсяг перестраховування зменшився на 294,3 млн грн (станом на 30.09.2018 – 476,3 млн грн, станом на 30.09.2019 – 182,0 млн грн).

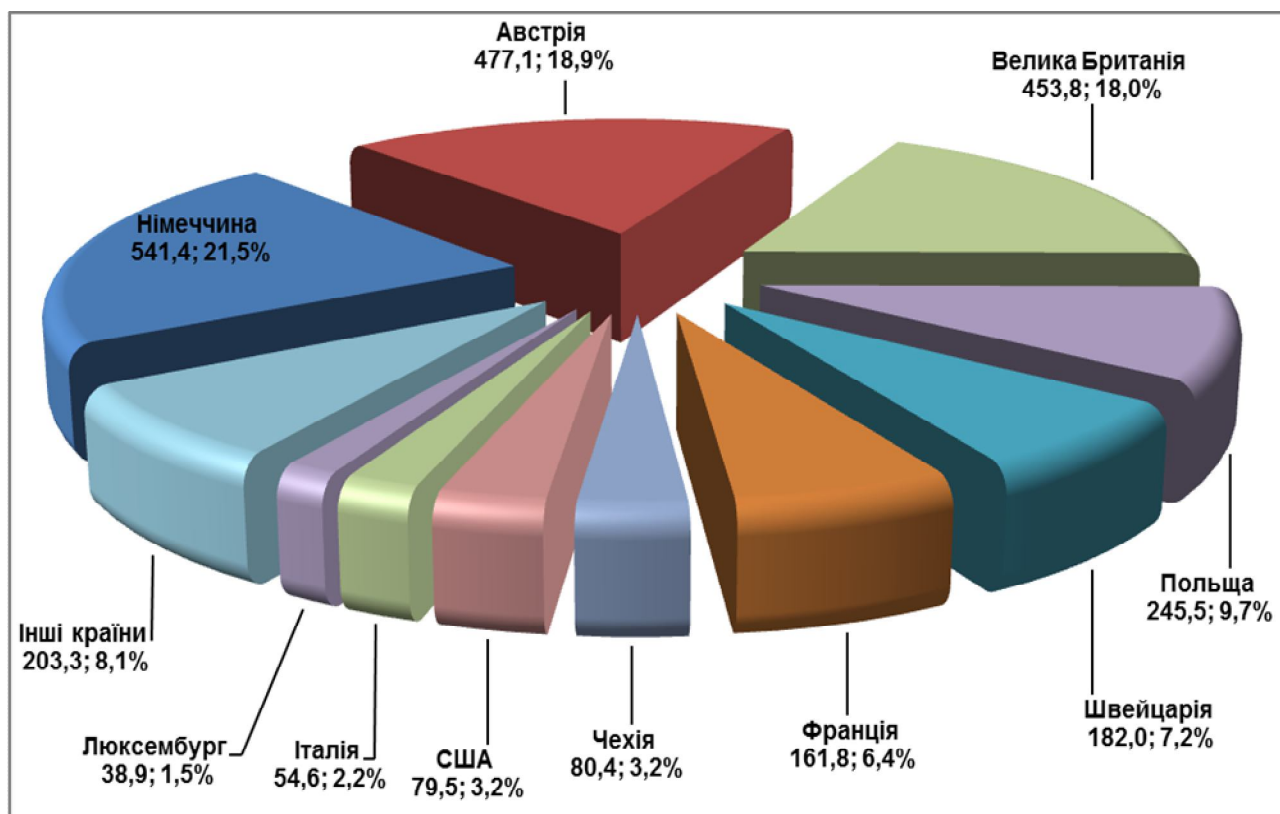

Рис. 17. Частка страхових платежів, яка належить перестраховику-нерезиденту, станом на 30.09.2019 (млн грн)

Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2016–2018 рр. та станом на 30.09.2018 та 30.09.2019 зображена на рис. 18.

Станом на 30.09.2019 обсяг загальних активів страховиків становив **66 950,6 млн грн**, що на 12,6% більше в порівнянні з відповідним показником минулого року.

Величина активів, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», збільшилась в порівнянні з відповідним показником станом на 30.09.2018 на 6 531,6 млн грн або на 17,1% та склала 67,0% загальних активів страховиків (станом на 30.09.2018 активи, визначені по статті 31 Закону України «Про страхування» становили 38 297,4 млн грн, станом на 30.09.2019 – 44 829,0 млн грн).

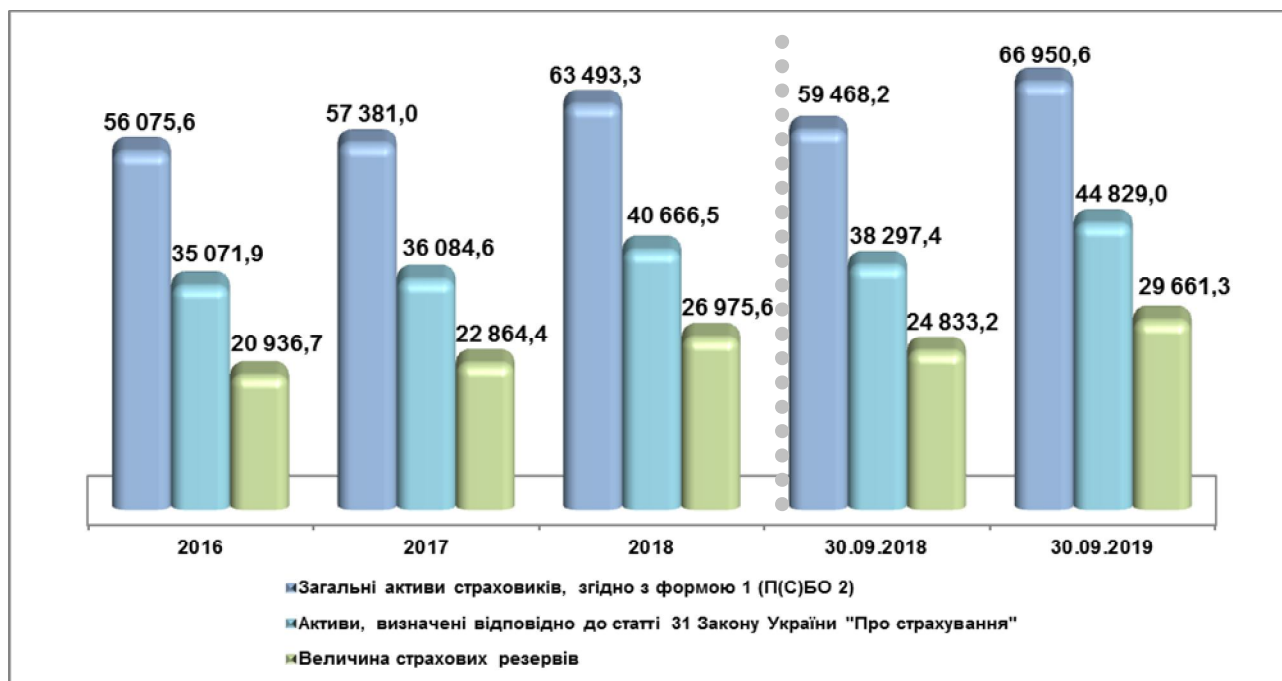

Рис. 18. Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2016–2018 рр., 9 місяців 2018–2019 рр., (млн грн)

Структура активів страхових компаній, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування» для представлення страхових резервів (таблиця 12), станом на 30.09.2019 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2018 мала такі зміни:

- на 1 651,5 млн грн (або на 12,3%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами), і становив 15 083,1 млн грн (або 33,6% від загального обсягу активів);
- на 1 936,3 млн грн (або на 26,1%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 9 358,3 млн грн (або 20,9% від загального обсягу активів);
- на 1 156,5 млн грн (або на 24,9%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 5 808,9 млн грн (або 13,0% від загального обсягу активів). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків- нерезидентів збільшився на 716,4 млн грн (або на 22,0%) і становив 3 966,2 млн грн проти 3 249,8 млн грн станом на 30.09.2018;
- на 1 242,5 млн грн (або на 20,9%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 4 711,8 млн грн (або 10,5% від загального обсягу активів);
- на 151,3 млн грн (або на 5,0%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках, і склав 3 157,0 млн грн (або 7,0% від загального обсягу активів).

На рис. 19 відображена структура загальних активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»).

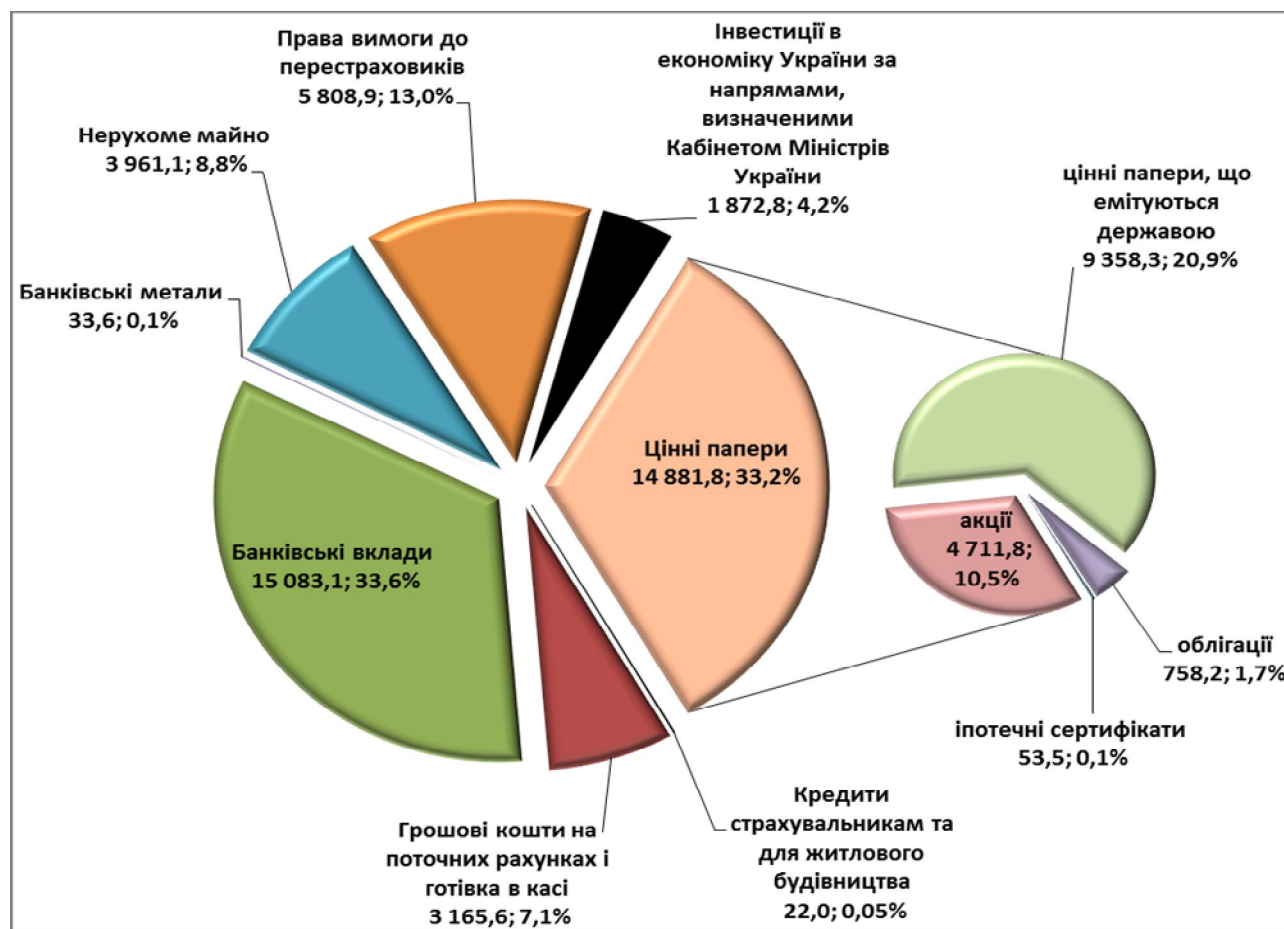

Рис. 19. Структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»), станом на 30.09.2019 (млн грн)

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування», де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

Станом на 30.09.2019 обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів⁵, становив **44 829,0 млн грн** (на 6 531,6 млн грн більше, ніж на відповідну дату 2018 року), які в розмірі **29 654,8 млн грн** використано з метою представлення коштів страхових резервів.

На рис. 20 зображена структура активів, якими представлено кошти страхових резервів станом на 30.09.2019.

⁵ - відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування».

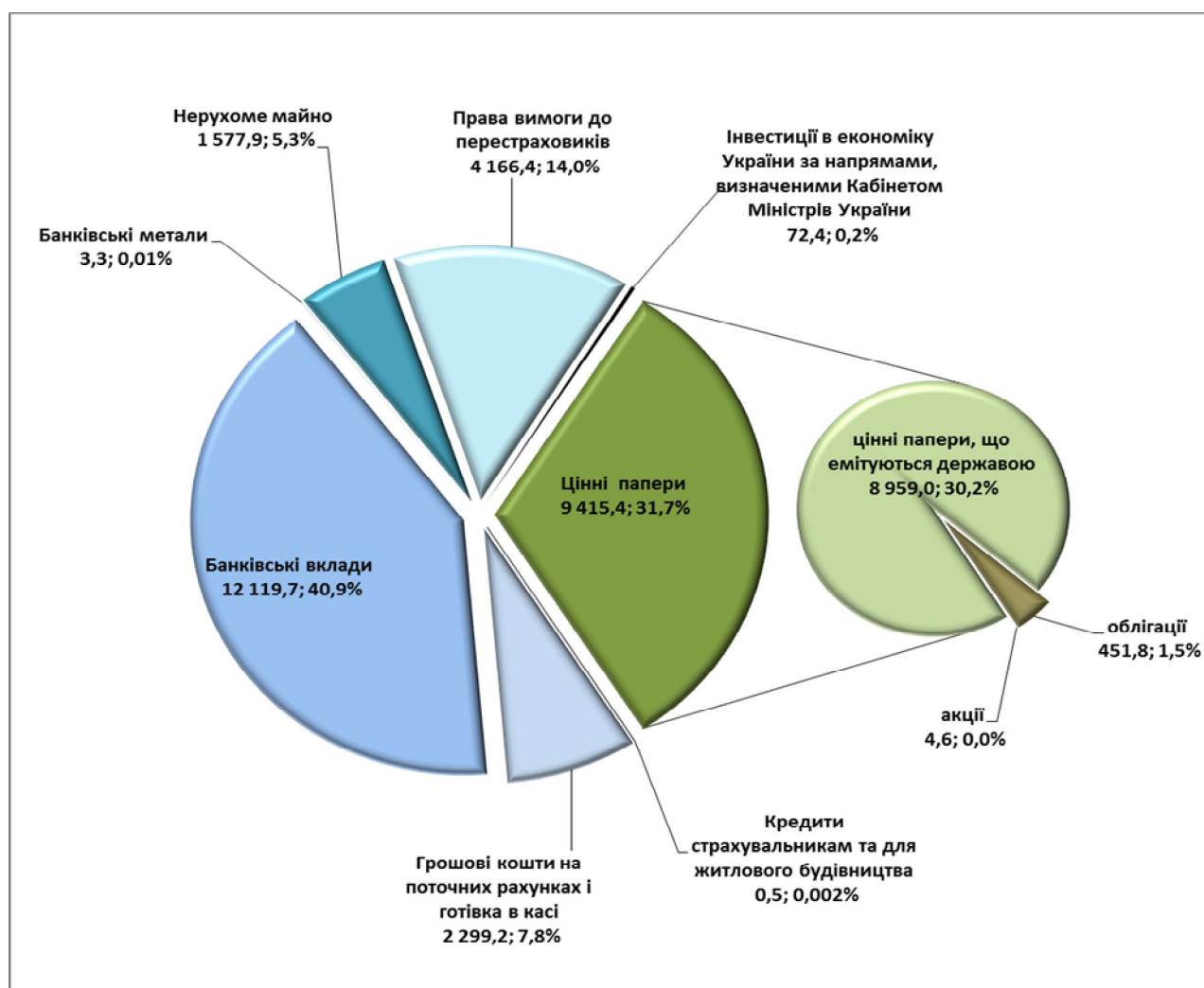

Рис. 20. Структура активів, якими представлено кошти страхових резервів, станом на 30.09.2019 (млн грн)

У структурі активів, якими **представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя** (таблиця 13), станом на 30.09.2019 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2018 відбулися такі зміни:

- на 1 600,7 млн грн (або на 15,2%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами), і становив 12 119,7 млн грн (або 40,9% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами) на поточних рахунках в іноземній валюті зменшився на 350,2 млн грн (або на 13,9%) і становив 2 169,6 млн грн проти 2 519,8 млн грн станом на 30.09.2018;
- на 1 849,5 млн грн (або на 26,0%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 8 959,0 млн грн (або 30,2% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 1 133,9 млн грн (або на 37,4%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив

4 166,4 млн грн (або 14,0% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);

- на 59,5 млн грн (або на 2,7%) збільшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках, і становив 2 294,6 млн грн (або 7,7% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя).

У структурі активів, якими представлені технічні резерви (таблиця 14), станом на 30.09.2019 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2018 відбулися такі зміни:

- на 1 537,9 млн грн (або на 21,3%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 8 772,6 млн грн (або 44,4% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 1 143,2 млн грн (або на 38,9%) збільшився обсяг коштів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 4 078,9 млн грн (або 20,6% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 930,2 млн грн (або на 36,2%) збільшився обсяг коштів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 3 498,2 млн грн (або 17,7% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 443,4 млн грн (або на 30,5%) збільшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках, і становив 1 899,0 млн грн (або 9,6% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви).

У структурі активів, якими представлені резерви зі страхування життя (таблиця 15), станом на 30.09.2019 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2018 відбулися такі зміни:

- на 919,4 млн грн (або на 20,2%) збільшився обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і становив 5 460,8 млн грн (або 55,2% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 62,8 млн грн (або на 1,9%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах), і становив 3 347,1 млн грн (або 33,8% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 383,9 млн грн (або на 49,2%) зменшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках і становив 395,6 млн грн (або 4,0% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя).

Активи страхових компаній

	Активи страховиків			
	млн грн		Структура активів	
	30.09.2018	30.09.2019	30.09.2018	30.09.2019
Загальні активи по балансу	59 468,2	66 950,6	X	X
Категорія активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів				
Активи, визначені ст.31 Закону України «Про страхування», у тому числі:	38 297,4	44 829,0	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	3 005,7	3 157,0	7,8%	7,0%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	731,1	500,2	1,9%	1,1%
2) банківські вклади (депозити)	13 431,6	15 083,1	35,1%	33,6%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 774,2	1 537,8	4,6%	3,4%
3) банківські метали	40,3	33,6	0,1%	0,1%
4) нерухоме майно	2 680,0	3 961,1	7,0%	8,8%
5) акції	5 954,3	4 711,8	15,5%	10,5%
6) облігації	903,4	758,2	2,4%	1,7%
7) іпотечні сертифікати	87,2	53,5	0,2%	0,1%
8) цінні папери, що емітуються державою	7 422,0	9 358,3	19,4%	20,9%
9) права вимоги до перестраховиків	4 652,4	5 808,9	12,1%	13,0%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	3 249,8	3 966,2	8,5%	8,8%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *	93,3	1 872,8	0,2%	4,2%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	2,8	280,0	0,0073%	0,6246%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	22,4	116,1	0,1%	0,3%
10.3) добування корисних копалин;	0,003	0,1	0,00001%	0,0002%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	5,7	1 280,6	0,01%	2,86%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	54,1	75,5	0,1%	0,2%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	8,3	120,5	0,02%	0,27%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	16,2	21,9	0,04%	0,05%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0003%	0,0002%
13) готівка в касі	10,9	8,6	0,03%	0,02%

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 «Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів».

Розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя

	<i>Страхові резерви</i>			
	<i>млн грн</i>		<i>Структура активів</i>	
	30.09.2018	30.09.2019	30.09.2018	30.09.2019
Сформовані страхові резерви	24 833,2	29 661,3	X	X
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя, у тому числі:	24 487,4	29 654,8	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	2 235,1	2 294,6	9,1%	7,7%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	665,8	405,8	2,7%	1,4%
2) банківські вклади (депозити)	10 519,0	12 119,7	43,0%	40,9%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	2 519,8	2 169,6	10,3%	7,3%
3) банківські метали	4,5	3,3	0,02%	0,01%
4) нерухоме майно	1 158,9	1 577,9	4,7%	5,3%
5) акції	29,2	4,6	0,1%	0,02%
6) облігації	362,2	451,8	1,5%	1,5%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	7 109,5	8 959,0	29,0%	30,2%
9) права вимоги до перестраховиків	3 032,5	4 166,4	12,4%	14,0%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	2 231,5	3 110,2	9,1%	10,5%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	27,5	72,4	0,1%	0,2%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,0	13,4	0,0%	0,0%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	20,7	37,2	0,1%	0,1%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	14,2	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	6,8	7,7	0,03%	0,03%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,5	0,5	0,002%	0,002%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,03	0,0004%	0,0001%
13) готівка в касі	8,4	4,6	0,03%	0,02%

Розміщення коштів технічних резервів страхових компаній

	Технічні резерви			
	млн грн		Структура активів	
	30.09.2018	30.09.2019	30.09.2018	30.09.2019
Сформовані страхові резерви	24 833,2	29 661,3	100,0%	100,0%
- у тому числі технічні резерви	15 766,5	19 769,7	63,5%	66,7%
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви, у тому числі:	15 450,5	19 754,0	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 455,6	1 899,0	9,4%	9,6%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	255,8	347,8	1,7%	1,8%
2) банківські вклади (депозити)	7 234,7	8 772,6	46,8%	44,4%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 245,7	1 412,9	8,1%	7,2%
3) банківські метали	1,1	2,2	0,01%	0,01%
4) нерухоме майно	1 021,9	1 177,5	6,6%	6,0%
5) акції	21,0	1,7	0,1%	0,0%
6) облігації	176,8	246,9	1,1%	1,2%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	2 568,0	3 498,2	16,6%	17,7%
9) права вимоги до перестраховиків	2 935,7	4 078,9	19,0%	20,6%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	2 137,3	3 022,7	13,8%	15,3%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	27,4	72,4	0,2%	0,4%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,0	13,4	0,0%	0,1%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	20,6	37,2	0,1%	0,2%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	14,2	0,0%	0,1%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	6,8	7,7	0,04%	0,04%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	8,3	4,5	0,1%	100,0%

Розміщення коштів резервів зі страхування життя

	Резерви зі страхування життя			
	млн грн		Структура активів	
	30.09.2018	30.09.2019	30.09.2018	30.09.2019
Сформовані страхові резерви	24 833,2	29 661,3	100,0%	100,0%
- у тому числі резерви зі страхування життя	9 066,6	9 891,6	36,5%	33,3%
<i>Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені резерви зі страхування життя, у тому числі:	9 036,9	9 900,8	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	779,5	395,6	8,6%	4,0%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	410,1	58,0	4,5%	0,6%
2) банківські вклади (депозити)	3 284,3	3 347,1	36,3%	33,8%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 274,1	756,7	14,1%	7,6%
3) банківські метали	3,4	1,0	0,04%	0,01%
4) нерухоме майно	137,1	400,4	1,5%	4,0%
5) акції	8,2	2,9	0,1%	0,0%
6) облігації	185,4	204,9	2,1%	2,1%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	4 541,4	5 460,8	50,3%	55,2%
9) права вимоги до перестраховиків	96,7	87,5	1,1%	0,9%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	94,2	87,5	1,0%	0,9%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	0,2	0,0	0,002%	0,0%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,2	0,0	0,0%	0,0%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,5	0,5	0,01%	0,01%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,03	0,001%	0,000%
13) готівка в касі	0,1	0,1	0,001%	0,001%